

MAPA SEVERNÍ OBLOHY – ŘÍJEN 2013

1. 10. ve 23.00 SELČ
15. 10. ve 22.00 SELČ
30. 10. ve 20.00 SEČ

Platí na celém území ČR

PLANETY

Merkur – po západu Slunce velice nízko nad JZ

Venuše – jasná "večernice" nad JZ

Mars – na ranní obloze v souhv. Lva

Jupiter – ve druhé polovině noci v souhv. Blíženců

Saturn – po západu Slunce velice nízko nad JZ

Uran – na obloze celou noc v souhv. Ryb

Neptun – na obloze celou noc v souhv. Vodnáře

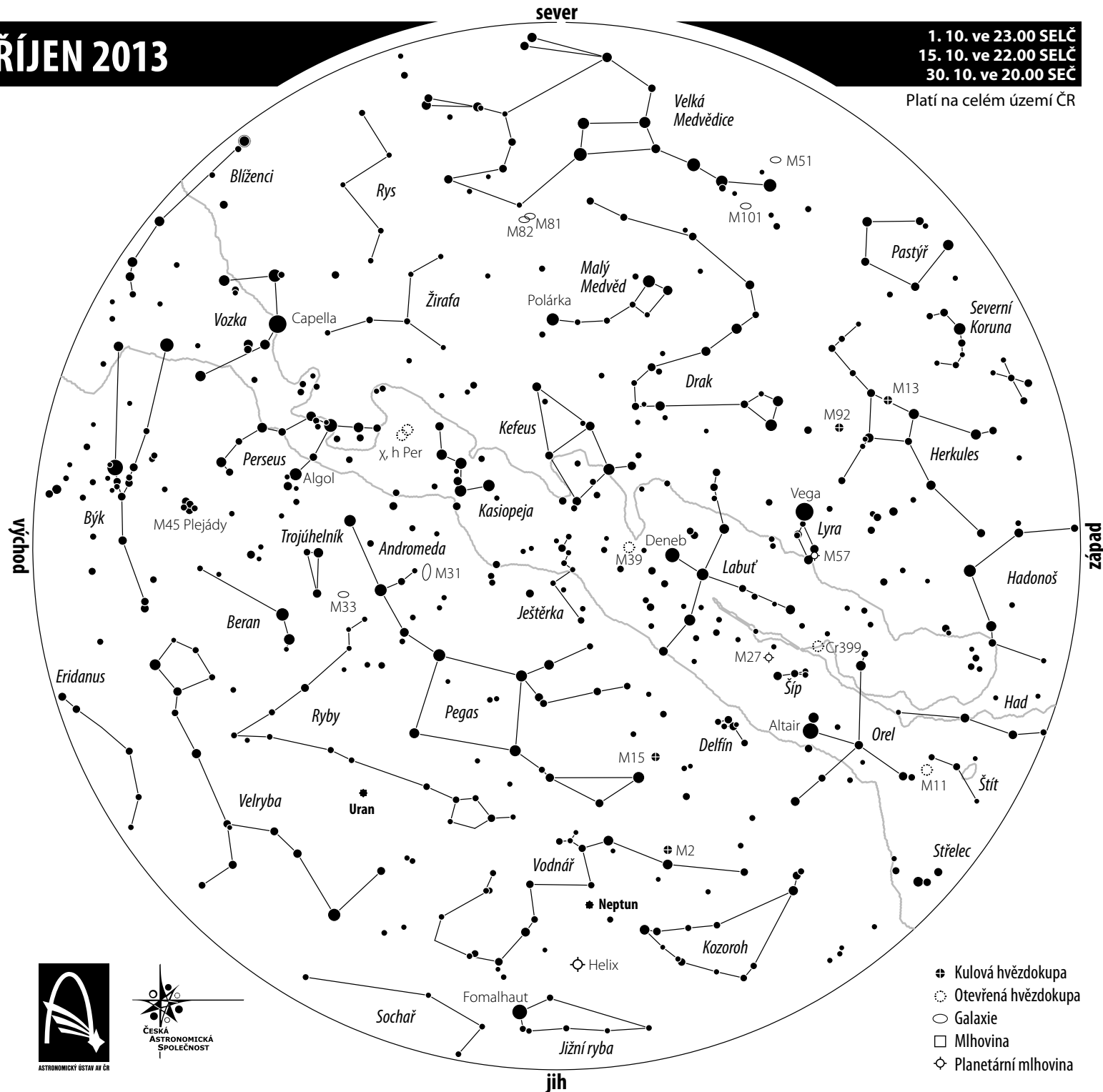
ZAJÍMAVOSTI NA OBLOZE

3. Uran v opozici se Sluncem
5. Měsíc v Novu (00.33 UT)
7. Srpek Měsíce, Merkur a Saturn u sebe na večerní obloze
8. Venuše v konjunkci s Měsícem (na večerní obloze)
9. Merkur v největší východní elongaci
10. Měsíc v perigeu (nejblíže Zemi – 369 814 km)
11. Měsíc v první čtvrti (23.03 UT)
12. Jupiter multi-shadow transit (viz 2. strana)
15. Konjunkce Marsu s Regulem (α Leo)
- 16.–17. Venuše u Antara (α Sco) – na večerní obloze
18. Měsíc v úplňku (23.36 UT)
18. Polostínové zatmění Měsíce
21. Maximum meteorického roje Orionid (ZHR okolo 25 meteorů/hod.), ruší Měsíc po úplňku
25. Měsíc v apogeju (nejdále od Země – 404 557 km)
26. Měsíc v poslední čtvrti (23.41 UT) blízko Jupiteru
27. Konec platnosti letního času (SELČ) – ve 3 hodiny SELČ vrátíme hodiny zpět na 2 hodiny SEČ

Všechny časové údaje uvedeny ve Světovém čase (UT).

Středoevropský letní čas (SELČ) = UT+2 h, SEČ = UT+1 h

Aktuální mapky na následující měsíc naleznete volně ke stažení vždy na počátku měsíce na www.astro.cz a www.udalosti.astronomy.cz



- ⊙ Kulová hvězdokupa
- ⊙ Otevřená hvězdokupa
- ☉ Galaxie
- ☁ Mlhovina
- ⊙ Planetární mlhovina

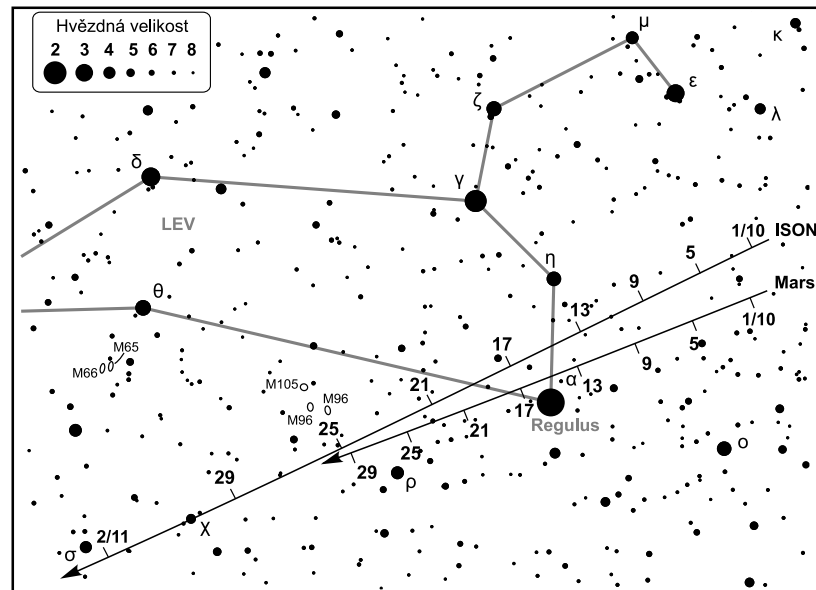
MAPA SEVERNÍ OBLOHY – VHODNÉ OBJEKTY PRO AMATÉRSKÁ POZOROVÁNÍ – ŘÍJEN 2013

Za občanského soumraku lze ještě nízko nad JZ (nejlépe triedrem) vyhledat **Merkur** (0,2^m) se **Saturnem** (0,6^m), ke kterým se 7. 10. připojí úzký srpek Měsíce – všechna tělesa se vejdou do zorného pole triedru (5°). Daleko výraznější je však **Venuše** (-4,3^m), která svítí jako "večernice" ještě téměř hodinu a půl po západu Slunce. Celou noc můžeme pozorovat **Uran** s **Neptunem** a přístroji s větší aperturou i jejich nejjasnější měsíce. Pro teleskopické pozorování je nejzajímavější **Jupiter** (-2,3^m). Vychází před půlnocí a kromě detailů v atmosféře můžeme sledovat úkazy jeho měsíců. Nejzajímavější divadlo nám předvedou ráno 12. 10. kdy se začnou postupně promítat na kotouč planety stíny Europy (3.16 UT), Callista (3.34 UT) a nakonec i Io (4.28 UT) – tímto okamžikem začne tzv. **multi-shadow transit**, kdy budou současně vidět stíny tří měsíčků promítající se na kotouč Jupitera. Na ranní obloze pak můžeme ještě pozorovat **Mars** (1,6^m), který bude 15. 10. v těsné konjunkci s Regulem ve Lvu (0,9°). Úhlový průměr kotoučku je však stále poměrně malý na spatření albedových útvarů.

Polostínové zatmění Měsíce dne 18.–19. 10. začíná krátce před půlnocí a bude u nás viditelné v celém svém průběhu. Vzhledem k tomu, že pokles jasu Měsíce je při polostínovém zatmění takřka nepostřehnutelný, není tento úkaz pozorovatelsky zajímavý. Průběh je znázorněn na připojeném diagramu.

Na ranní obloze bude v dosahu menších dalekohledů **Enckeova kometa** (2P/Encke). Byla objevena francouzským astronomem Pierrem Méchainem roku 1786. Dalšíh několik podobných komet bylo pozorováno vždy po třech letech. Že jde o jednu a tu samou kometu bylo dokázáno po výpočtech dráhy, která provedl Johann Encke, který předpověděl, že se kometa navrátí roku 1822. Na jeho počest nese kometa Enckeho jméno, a spolu s kometou 1P/Halley jde o jediné komety, které nenesou jméno svého objevitele a zároveň se jedná o kometu s nejkratší známou periodou (3,3 roku). V průběhu října se bude velmi rychle pohybovat po severní obloze a projde ze souhvězdí Vozky přes Rysa, Malého Lva a Lva až do souhvězdí Panny a bude postupně zjasňovat k hranici 8^m. Do dobré pozorovací pozice a také do dosahu menších přístrojů se na ranní obloze konečně dostává velmi očekávaná **kometa C/2012 S1 (ISON)** i když své hlavní představení má naplánováno až na přelom listopadu a prosince letošního roku. Zhruba v polovině měsíce se bude na oblohu promítat s jasností kolem 11–10^m nedaleko Marsu a Regula.

A na závěr tip na jedno opravdu „challenge“ pozorování – **lov na Sirius B**. Zkušení pozorovatelé doporučují právě říjen jakožto nejvhodnější období – nad ránem bývá stabilnější seeing než v zimě a jas hlavní složky je lehce utlumen svítáním. Sirius A (-1,5^m) a Sirius B (+8,5^m) jsou od sebe momentálně vzdáleny 10" v pozičním úhlu 81° (viz obr.). Maximální vzdálenost 11,3" bude obě složky dělit v roce 2022. Sirius B poprvé spatřil Alvan G. Clark v roce 1862 při testování nového 18,5 inch refraktoru. Sirius B se však dá vidět i v menších přístrojích asi od osmi palců průměru. Podmínkou je samozřejmě dokonale kolimovaná a kvalitní optika, perfektní seeing a samozřejmě velké zvětšení (>300×). Tak hodně štěstí!



Hlavní složky je lehce utlumen svítáním. Sirius A (-1,5^m) a Sirius B (+8,5^m) jsou od sebe momentálně vzdáleny 10" v pozičním úhlu 81° (viz obr.). Maximální vzdálenost 11,3" bude obě složky dělit v roce 2022. Sirius B poprvé spatřil Alvan G. Clark v roce 1862 při testování nového 18,5 inch refraktoru. Sirius B se však dá vidět i v menších přístrojích asi od osmi palců průměru. Podmínkou je samozřejmě dokonale kolimovaná a kvalitní optika, perfektní seeing a samozřejmě velké zvětšení (>300×). Tak hodně štěstí!

